OCHRANA BIODIVERZITY

Národní program ČSOP

Závěrečná zpráva o projektu

Péče o Dalovické tůně v Pozemkovém spolku Meluzína.

číslo projektu: 141611

1. Údaje o organizaci, která projekt realizovala:

organizace : **EC Meluzína RCAB**

právní forma: **Pobočný spolek (Hlavní spolek: Asociace Brontosaura)**

spisová značka: **L 10031 vedená u Krajského soudu v Ústí nad Labem**

adresa sídla: **Brigádnická 710/2 Ostrov 363 01**

bankovní ústav a číslo účtu: **Raiffeisen Bank 754594036/5500** IČO :**49752065**

statutární zástupce : jméno: **Ing. Martin Lípa** funkce: **vedoucí regionálního centra**

telefon , fax, e-mail (operativní spojení): **777086620, ec.meluzina@volny.cz**

2. Údaje o osobě zodpovědné za realizaci projektu *)

jméno: **Ing. Martin Lípa**

kontaktní adresa: **Brigádnická 710/2 Ostrov 363 01**

telefon, e-mail, fax (operativní spojení): **777086620, ec.meluzina@volny.cz**

3. Údaje o projektu

obsah projektu : Praktická opatření k zachování a obnově biotopů na pozemku člena pozemkového spolku Meluzína

stručný popis projektu:

1. Regulace invazních neofytů *Heracleum mantegazzianum, Reynoutria sachalinensis, Bunias orientalis*
2. Péče o bylinný porost
3. Drobná opatření pro podporu zvláště chráněných druhů na předmětných parcelách

Realizováno jako součást Národního programu ČSOP „Ochrana biodiverzity“, podporovaného Ministerstvem životního prostředí a Lesy České republiky, s.p.

Název projektu:

Péče o Dalovické tůně v pozemkovém spolku Meluzína

Současný stav řešené problematiky:

Ekologické centrum Meluzína - Regionální centrum Asociace Brontosaura (dále zkratka ECM) založilo v roce 2000 a v dubnu 2002 akreditovalo pozemkový spolek Meluzína (viz zkratka PSM). V rámci tohoto pozemkového spolku nabízíme stávajícím vlastníkům technickou, odbornou i administrativní pomoc při péči o jejich pozemky nebo při hledání citlivého hospodářského využití lokality.

V severozápadních Čechách se v současnosti vyskytuje určitý podíl ploch, které mají charakter „Země nikoho“. Z různých důvodů je nelze využít a tak leží ladem ponechány samovolnému vývoji. U ploch s vysokou mírou ekologické stability (například vodní plochy) je obvykle hlavním problémem zabránit ukládání různých druhů odpadů. U ekologicky méně stabilních ploch je nutné záměrně ovlivnit probíhající sukcesi, pokud chceme zvýšit hodnotu daného území z hlediska podpory biodiversity na lokální úrovni. Specifickým problémem severozápadních Čech a zvláště Karlovarského kraje jsou invazní neofyty – bolševník velkolepý (*Heracleum mantegazzianum*)

Lokalita Dalovické tůně - podrobnější popis

Dobrovolná dohoda v této lokalitě pokrývá pozemky o rozloze cca 1,6 ha v katastrálním území Dalovice .

Lokalita je registrovaným významným krajinným prvkem ve správním obvodu ORP Karlovy Vary. VKP sousedí se školní botanickou zahradou při Střední zemědělské škole v Dalovicích, která je též plochou našeho pozemkového spolku.

V roce 2014 došlo k propojení obou stávajících lokalit uzavřením dobrovolné dohody, kterou byly na lokalitě Dalovice připojeny pozemky s výsadbou ovocných dřevin.

Hodnota území Dalovických tůní spočívá především v drobných vodních plochách na kraji vysoce urbanizovaného území. Tyto plochy zajišťují přežití populací *Rana esculenta, Triturus vulgaris, Natrix natrix a Bufo bufo* v daném území. V roce 2016 se podařilo nalézt též 1 samici *Tritutrus cristatus*. Potvrdilo se tak že druh je na lokalitě stále přítomen.

Pozemky botanické zahrady, louky a pole v režimu ekologického zemědělství tvoří přirozené zázemí tůním pro migraci terestrických obojživelníků a plazů.

Suchozemská část pozemků kolem Dalovických tůní je zatím z hlediska přírodních hodnot velmi chudá. Je tvořena navážkami stavebních sutí ze 60. a 70. let. Pravděpodobně prostředí plné podzemních dutin přispívá k atraktivitě lokality pro drobné obratlovce.

Území je silně zatíženo neofyty zejména bolševníkem velkolepým *(Heracleum mantegazzianum)*. V roce 2016 jsme se zaměřili i na tlumení křídlatky a rukevníku východního (*Bunias orientalis*) Dalším expanzním druhem je domácí třtina křovištní *(Calamagrostis epigeos)*. Na pozemku se vyskytují porosty náletových dřevin.

Část plochy byla trvale zatravněna, neboť územím prochází řada inženýrských sítí (vedení vysokého napětí, plynovod, vodovod, nízkonapěťový rozvod). Zde je cílem převod na květnatou louku s fázovou sečí.

Celkově lokalita zvýšila svůj význam jako místní enkláva pro život mnoha druhů obratlovců a bezobratlých a vhodně doplnit nedalekou botanickou zahradu.

Stručný popis realizace projektu:

V letošním roce jsme v rámci lokality Dalovické tůně provedli následující péči hrazenou z prostředků programu Ochrana biodiversity:

1. Sečení ploch zatížených invazí třtiny křovištní a odstranění biomasy rostlin. Seč byla provedena dvakrát ročně ve fázi metání s cílem co nejvíce oslabit rostliny a zároveň zabránit generativnímu množení druhu. Druhá seč proběhla během teplého září s cílem minimalizovat ukládání stařiny inhibující rozvoj druhů květnatých luk. Zároveň ztráta asimilační plochy oslabuje třtinu při přípravě na přezimování.

2. Regulace bolševníku byla provedena chemicky a opakovaně s cílem zasáhnout klíční rostliny, které se na pozemku neustále objevují z půdní zásoby. Dále byla chemicky regulována křídlatka, rukevník a třtina křovištní. Všechny neofyty jsou na lokalitě na ústupu.

Prakticky zmizely souvislé porosty křídlatky a v příštích letech je nezbytné kontrolovat bodově jednotlivé výhony z přežívajících podzemních částí rostliny.

V případě bolševníku je nutné pokračovat ve vyčerpávání půdní zásoby. Druh se na lokalitě minimálně 5 let generativně nemnožil. Stále ale po likvidaci sterilních rostlin vcházejí desítky klíčních rostlin z půdy.

Ještě složitější je situace s rukevníkem. Zde se jedná o stovky klíčních rostlin, které vytvářejí prakticky monokulturu druhu a které je nutné tlumit chemicky. Na rozdíl od křídlatky a bolševníku nemá sečení prakticky žádný vliv na snížení jeho vitality a rostliny bez problémů v průběhu vegetace nasazují na květ. Naštěstí je tato invaze omezena zatím na menší část lokality. Pravděpodobně se jedná o vlemi světlomilný druh protože do hustých porostů křídlatky a bolševníku nepronikl.

3. Pokračovalo budování úkrytů pro drobné obratlovce. Dřevní biomasa vzniklá regulací náletových dřevin byla použita k vytvoření hranic rovnaného dřeva. Vysečená biomasa ruderálních rostlin spolu s drobnými větvemi byla použita k založení hromad tlející hmoty vhodné jako úkryt nebo prostředí pro rozmnožování plazů. Při této činnosti byl také likvidován komunální odpad, který je zde sporadicky odkládán bezdomovci a pravděpodobně i některými občany nedalekých Dalovic.

Celkově si velmi vážíme možnosti pečovat o tuto lokalitu a doufáme, že se nám díky dlouhodobému úsilí podaří nakonec eliminovat ohniska šíření nepůvodních druhů.

Zatím neřešena zůstává expanze orobince v tůních. Vzhledem k praktické nemožnosti manipulovat s vodní hladinou se v případě nechemické regulace jedná o technicky obtížný problém. Chemická regulace vzhledem k výskytu zvláště chráněných druhů obojživelníků nepřipadá v úvahu.

Dosažené výstupy projektu hrazené z prostředků programu Ochrana biodiversity

1. Opakované ošetření cca 0,2 ha proti invazním neofytům.
2. Sečení na ploše 1,1 ha ruderalizovaných ploch
3. Doplnění dříve vybudovaných úkrytů pro chráněné druhy plazů celkem 5 úkrytů

BIOD_141517_RIMG2597.jpg - původní porosty křídlatky na začátku chemické regulace v roce 2015. Autor: Martin Lípa

BIOD_141611_RIMG3950.jpg Zhruba stejné místo v červenci 2016 po dvou zásazích v roce 2015 a jednom v roce 2016. Do konce sezóny byla provedena ještě jedna bodová aplikace na obrážející výhony. Autor: Martin Lípa

BIOD_141611_IMGP2298.jpg Rukevník východní proniká relativně snadno i do poměrně hustých travních společenstev. Autor: Martin Lípa

BIOD_141611_IMGP2308.jpg V případě bolševníku velkolepého je nutno opakovat každoročně likvidaci klíčících sterilních rostlin. Naštěstí druh v závislosti na míře zastínění nakvétá nejdříve druhý rok. Autor: Martin Lípa

BIOD_141611_IMGP2304.jpg Největší tůň v rámci VKP Dalovické tůně. V roce 2016 se v této lokalitě podařilo opět po delší době prokázat výskyt čolka velkého Autor: Martin Lípa